**Utlåtande MiUU 44/2018 rd– RP 253/2018 rd**

# Miljöutskottet

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om beaktandet av den nationella säkerheten i områdesanvändningen och i fastighetsinnehav**

**Till försvarsutskottet**

## INLEDNING

### *Remiss*

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om beaktandet av den nationella säkerheten i områdesanvändningen och i fastighetsinnehav (RP 253/2018 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för utlåtande till försvarsutskottet.

### *Sakkunniga*

Utskottet har hört
- regeringssekreterare Perttu Wasenius, försvarsministeriet
- lagstiftningsråd Jaana Junnila, miljöministeriet
- ledande expert Ari-Pekka Dag, inrikesministeriet
- planeringsdirektör Frank Hering, Kymmenedalens förbund
- utvecklingschef Matti Holopainen, Finlands Kommunförbund.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Gränsbevakningsväsendet.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionen ska ge staten större möjligheter att ingripa i fastighetsinnehav som äventyrar Finlands nationella säkerhet. Förslagen gäller huvudsakligen tillståndsplikt vid fastighetsförvärv, statens förköpsrätt och inlösenrätt. Också markanvändnings- och bygglagen föreslås bli ändrad. Miljöutskottet har behandlat propositionen vad beträffar markanvändnings- och bygglagen, som ingår i utskottets ansvarsområde. Utskottet tillstyrker propositionen men fäster försvarsutskottets uppmärksamhet vid följande synpunkter.

Regeringen föreslår att markanvändnings- och bygglagen får en ny 4 a §. Den föreskriver att utvecklingsbehoven beträffande försvaret, gränssäkerheten och gränsbevakningen, befolkningsskyddet och försörjningsberedskapen ska tillgodoses i planeringen av områdesanvändningen och det ska säkerställas att verksamhetsförutsättningarna för de som svarar för dessa funktioner inte

försämras. Dessutom ska områden som i landskapsplanen har avsatts för Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets ändamål klassas som områden med bygginskränkning enligt 33 § i markanvändnings- och bygglagen. Enligt de riksomfattande målen för områdesanvändningen från 2017 beaktas redan nu behoven i anslutning till övergripande säkerhet i samhället, i synnerhet försvarets och gränsbevakningens behov. Dessa två aktörer ska tillförsäkras tillräckliga regionala utvecklingsförutsättningar och verksamhetsmöjligheter. Utskottet anser att ändringen behövs eftersom bestämmelsen med målen för lagen inte explicit innehåller någon bestämmelse om att trygga den nationella säkerheten i områdesanvändningen.

Utskottet framhåller att det går att beakta den nationella säkerheten mer heltäckande och ingående i planeringen av markanvändningen. Det kan minska de fall där man exempelvis med byggande kan försämra verksamhetsförutsättningarna för vissa objekt med relevans för den nationella säkerheten. I fall det finns ett behov av att påverka förvärv av ett befintligt fastighets- och byggnadsbestånd är det tänkt att förvärven ska övervakas på förhand med ett tillståndssystem och ett förfarande med förköpsrätt.

Propositionen förtydligar lagstiftningen om planering av markanvändning utan att egentligen ändra planeringssystemet innehållsmässigt. Ändringsförslaget understryker dock skyldigheten att i planläggningsprocessen beakta omständigheter kring den nationella säkerheten. Det betyder att den planläggningsansvariga myndigheten ska få tillräckligt tydlig, heltäckande och aktuell information plus basfakta som underlag för planeringsarbetet av de ansvariga myndigheterna inom försvaret och gränsbevakningen. Planläggningsmyndigheterna stöder sig på dessa myndigheter när de utreder och utvärderar vilka behov varje enskilt område har vad beträffar den nationella säkerheten. I det läget kommer fungerande samarbete mellan myndigheterna att spela en viktig roll, särskilt samarbetet med försvarsmyndigheterna.

Utskottet påpekar att det måste säkerställas att planläggningsmyndigheterna redan när planläggningsprocessen förbereds har tillgång till nödvändig geografisk information om de objekt och de områden som berörs av inskränkningar i markanvändningen eller som behöver samordnas. Försvars- och gränsbevakningsmyndigheterna och andra myndigheter med anknytning till säkerhet är skyldiga att garantera att utredningsmaterialet finns tillgängligt och att det är uppdaterat och relevant. Det är av största vikt att myndigheter och ministerier har en samsyn om läget.

Av Finlands 2,7 miljoner fastigheter är för närvarande mindre än en procent i direkt utländsk ägo, sägs det i propositionen. Rent allmänt sett kan alltså utländskt fastighetsägande inte anses utgöra något hot mot den nationella säkerheten eller annat allmänintresse, sägs det vidare. Vårt regelsystem utgår således från en neutral inställning, men den föreslagna lagstiftningen ger i förekommande fall möjlighet att förhindra fastighetsinnehav som kan ifrågasättas från ett nationellt säkerhetsperspektiv eller att vidta åtgärder för att lösa in områdena. Dessa säkerhetsfrågor får extra stor betydelse i gränsnära landskap och i närheten av andra strategiskt viktiga platser.

För en smidig planläggningsprocess är finansministeriets förslag bra, nämligen att inskränka förköpsrätten som det sägs i 2 § i lagförslag 3 till en skyddszon på antingen 500 eller 1 000 meter beroende på område, eftersom fastighetshandeln och planläggningen sannolikt skulle ta stor skada om förköpsrätten vore ännu större.

I detta sammanhang konstaterar utskottet att utländskt fastighetsinnehav i nuläget ofta är förknippat med rent konkreta svårigheter, eftersom det inte går att få kontakt med ägarna exempelvis för att höra dem och att detta medför till och med betydande dröjsmål för byggprojekt. Att det inte går att få kontakt med ägaren bör inte få hindra att ett projekt genomförs. Det kan finnas förfallet byggnadsbestånd som utgör en risk eller faktorer som ökar risken för miljöförorening. I dessa fall måste man kunna ingripa effektivt. Utskottet anser att det i den pågående revideringen av markanvändnings- och bygglagen bör utredas om lagstiftningen behöver ändras.

Utskottet välkomnar att regeringen ser vilken roll internationella investeringar spelar på vår samhällsekonomi och att syftet också är att lagändringen inte onödigt mycket ska påverka utländska privatpersoners eller sammanslutningars intresse och möjligheter att investera i Finland eller att köpa fritidsbostäder här.

## FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottet föreslår

*att försvarsutskottet beaktar det som sägs ovan*.

Helsingfors 30.1.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Satu Hassi gröna
vice ordförande Silvia Modig vänst
medlem Petri Honkonen cent
medlem Olli Immonen saf
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Rami Lehto saf
medlem Eeva-Maria Maijala cent
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Sari Multala saml
medlem Riitta Myller sd
medlem Katja Taimela sd
ersättare Pertti Hakanen cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.